

## Motion

1978/79:619

av Stig Alemyr m. fl.  
om medlemskap i studerandesammanslutning

I propositionen 1976/77:59 om utbildning och forskning inom högskolan uttalade föredraganden att det obligatoriska medlemskapet i studerandesammanslutningar borde avskaffas. Utskottet delade denna uppfattning (UbU 1976/77:20). Av praktiska skäl var det emellertid inte möjligt att avskaffa obligatoriet redan den 1 juli 1977. Med hänsyn till vad föredraganden anförde om att lagen om obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutningar förutsattes gälla endast för en relativt begränsad tid avlogs det socialdemokratiska motionskravet att snarast avskaffa kårobligatoriet.

I den socialdemokratiska motionen yrkades att även andra grupper av studerande än de som aldrig omfattats av obligatoriet borde undantas från detta. Högskolestyrelserna borde enligt motionen åläggas att bedöma och pröva ansökningar om befrielse som kommer från sådana studerande som till följd av medlemskap i facklig organisation, stadigvarande vistelse på annan ort än högskoleorten eller annan likartad omständighet inte kan eller önskar tillgodogöra sig studerandesammanslutningarnas service i olika avseenden. Utskottet uttalade dock att övervägande skäl talar mot att för en kortare övergångsperiod införa nya regler om medlemskap i studerandesammanslutningar. Med hänvisning härtill avlogs socialdemokraternas yrkande även på denna punkt.

I budgetpropositionen redovisar föredraganden för regeringens fortsatta behandling av obligatoriefrågan. I obligatorieberedningen utformades tre alternativa modeller för ett avskaffande av det obligatoriska medlemskapet. Två av dessa uppfyller enligt föredraganden kravet på att obligatoriet skall avskaffas såväl formellt som i praktiken. Föredraganden är dock tveksam till om de två alternativen medger att de väsentliga delarna av verksamheten skall kunna fortsätta. Sveriges förenade studentkårer har också framfört att dessa är oacceptabla, vilket anförs som motiv för att inte lägga något av de två alternativen till grund för beslut i obligatoriefrågan. Det tredje alternativet tillgodoser enligt föredraganden formellt kravet att obligatoriskt medlemskap inte skall finnas, men de statligt reglerade studeranderåden kommer dock i praktiken att i väsentliga avseenden likna de nuvarande studentkårerna. Inte heller detta alternativ bör därför enligt regeringens förslag läggas till grund för en lösning av obligatoriefrågan.

Med hänsyn också till de statliga bidrag i storleksordningen 20 milj. kr. som skulle erfordras som stöd till studerandeorganisationerna för att hålla kvar verksamheten på nuvarande nivå vid ett frivilligt medlemskap förklarar föredraganden att han under dessa förhållanden är beredd att låta de

principiella invändningarna mot obligatoriet komma i andra hand. Sålunda föreslår regeringen att det obligatoriska medlemskapet tills vidare bibehålls.

Socialdemokraterna beklagar att det inte har gått att finna en för alla parter acceptabel lösning på obligatoriefrågan. Detta innebär att riksdagens beslut från 1977 inte kan uppfyllas. Det betyder samtidigt att socialdemokraternas tidigare framförda krav på möjligheter till befrielse från obligatoriet på nytt måste underställas riksdagens prövning.

Föredraganden redovisar i budgetpropositionen vilka grupper som har undantagits från obligatoriet i gällande bestämmelser. Undantagen utgår från principen att inte utvidga obligatoriet till områden som inte tidigare omfattades av detta. Att obligatoriet inte skall utvidgas till studerandegrupper där detta inte gällt är för oss självklart.

Som vi framförde i den förut nämnda socialdemokratiska motionen finns det i stället skäl att närmare undersöka i vilken utsträckning som befrielse bör lämnas för ytterligare studerandegrupper. Föredraganden anför i budgetpropositionen att han avser föreslå regeringen att uppdra åt universitets- och högskoleämbetet att följa tillämpningen av reglerna om vilka studerande som bör stå utanför obligatoriet och att lämna förslag till sådana ändringar av reglerna som kan visa sig lämpliga.

Vi anser att i uppdraget också bör ingå att överväga för vilka grupper det måste anses som angeläget att inte obligatoriskt behöva tillhöra en studerandesammanslutning samt snarast föreslå i vilka former en befrielse bör ske. Också med hänsyn till de principiella invändningarna mot att bibehålla obligatoriet bör det finnas en möjlighet till befrielse från detta utöver vad som följer av att inte utvidga obligatoriet till nya grupper. Som exempel på högskolestuderande som bör komma i fråga för befrielse vill vi peka på deltidsstuderande vuxna och studerande som stadigvarande vistas på annan ort än högskoleorten. Under förutsättning att de studerande inte själva finner anledning att utnyttja de eventuella förmåner ett medlemskap i studerandesammanslutning kan ge bör sådana grupper ha möjlighet att bli befriade från obligatoriet.

Om studerande erhållit befrielse från obligatoriet skall självfallet de förmåner som erhålls genom en anslutning till studerandesammanslutning i fråga inte längre gälla.

Det av oss föreslagna utredningsuppdraget bör fullgöras i nära kontakt med de studerandes egna organisationer.

För att möjliggöra att vissa studerande befrias från obligatoriet bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med förslag till ändring av lagen om obligatoriska studerandesammanslutningar. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen detta till känna.

Med hänvisning till det anförda hemställs  
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i  
motionen anförts om befrielse från obligatoriskt medlemskap i  
studerandesammanslutning.

Stockholm den 19 januari 1979

STIG ALEMYR (s)

BENGT WIKLUND (s)

LARS GUSTAFSSON (s)

ROLAND SUNDGREN (s)

HELGE HAGBERG (s)

LENNART BLADH (s)

TORSTEN KARLSSON (s)

ÅKE GILLSTRÖM (s)

MARGIT SANDÉHN (s)

EGON JACOBSSON (s)

LENA HJELM-WALLÉN (s)